

SIKKERHETS DATABLAD

TERPENTIN

Revisjonsdato: 06/10/2015

1. IDENTIFIKASJON AV STOFFET/STOFFBLANDINGEN OG SELSKAPET/FORETAKET

1.1 Produktidentifikator

Kjemikaliets navn	TERPENTIN
Kjemisk navn	Terpentin, vegetabilsk. Terpenter.
Formel	C10-H16
Synonymer	Amerikansk Terpentin
EC/NLP-nr	232-350-7
CAS-nr	8006-64-2
Indeks-nr	650-002-00-6
Reach nr	Se seksjon 16.
Deklarasjons-nr	PRN 42437
Erstatter sikkerhetsdatablad fra	24.04.2011

1.2 Identifiserte bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som det advares mot

Anvendelse	Maling og Lakk/Kjem.tekn.bruk.
Anvendelser som frarådes	Ingen spesifikke. Ikke bland produktet med andre kjemikalier uten å ha konferert med produsenten.

1.3 Opplysning om leverandør av sikkerhetsdatabladet

Leverandør	PERMAKEM A/S Postboks 225 1471 Lørenskog Norge Telefon: 67979600 Fax: 67979601 ww.permakem.no office@permakem.no
E-post	office@permakem.no
Internett	www.permakem.no
Omsetter	PERMAKEM A/S Postboks 225 1471 Lørenskog Norge Telefon: 67979600 Fax: 67979601 www.permakem.no

Utarbeidet av Security Consult

1.4 Nødtelefon

Ambulansenummer: 113
Brann: 110
Politiet: 112
Giftinformasjonen: 22 59 13 00.

2. FAREIDENTIFIKASJON

2.1 Klassifisering av stoffet eller blandingen

Klassifisering i henhold til 1272/2008EC	Flam. Liq. 3 Acute Tox. 4 * Asp. Tox. 1 Eye Irrit. 2 Skin Irrit. 2 Skin Sens. 1 Aquatic Chronic 2; H411
--	---

2.2 Merkningselementer

SIKKERHETS DATABLAD

TERPENTIN

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 06/10/2015

Piktogram

Varselord

Fare

Faresetninger

H226 Brannfarlig væske og damp.
H332 Farlig ved innånding.
H312 Farlig ved hudkontakt.
H302 Farlig ved svelging.
H304 Kan være dødelig ved svelging om det kommer ned i luftveiene.
H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.
H315 Irriterer huden.
H317 Kan utløse en allergisk hudreaksjon.
H411 Giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann.

Sikkerhetssetninger

Forebygging

P210 Holdes vekk fra varme/gnister/åpen flamme/varme overflater; - Røyking forbudt.
P241 Bruk elektrisk materiell / ventilasjonsmateriell/belysningsmateriell som er eksplosjonssikkert.

Tiltak

P301+P310 VED SVELGING: Kontakt umiddelbart et GIFTINFORMASJONSSENTER eller lege.
P303+P361+P353 VED HUDKONTAKT (eller håret): Tilsølte klær må fjernes straks; Skyll/dusj huden med vann.
P305+P351+P338 VED KONTAKT MED ØYNENE: Skyll forsiktig med vann i flere minutter; Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre; Fortsett skyllingen.

Oppbevaring

P403+P235 Oppbevares på et godt ventilert sted; Oppbevares kjølig.
P405 Oppbevares innelåst.

Disponering

P501 Innhold/beholder leveres til godkjent mottakssted.

2.3 Andre farer

Brannfarlig. Farlig ved innånding, hudkontakt og svelgning. Irriterer øynene og huden. Kan gi allergi ved hudkontakt. Farlig: Kan forårsake lungeskade ved svelgning. Giftig for vannlevende organismer; kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet. Dette produktet er ikke selv og inneholder ikke en PBT eller vPvB.

3. SAMMENSETNING/OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

3.2 Blandinger

Ingrediens	Identifisering	Klassifisering	Note	Vekt-%
Terpentin, vegetabilsk	Ec/Nlp nr: 232-350-7 Cas nr: 8006-64-2 Index nr: 650-002-00-6	Flam Liq 3; H226 Acute Tox 4; H302+H312+H332 Asp Tox 1; H304 Skin Irrit 2; H315 Skin Sens 1; H317 Eye Irrit 2; H319 Aquatic Chronic 2; H411		60-100

Tegnforklaring

Tx=Meget Giftig, T=Giftig, C=Etsende, Xn=Helseskadelig, Xi=Irriterende, IK=Ikke klassifiseringspliktig, E=Eksplodiv, O=Oksyderende, Fx=Ekstremt brannfarlig, F=Meget brannfarlig, N=Miljøskadelig. Forklaring til relevante fare- og risikosekninger finnes i seksjon 16.

Ingredienskommentarer

Består av sykliske terpenhydrokarboner, hovedsaklig alfa-pinene.

4. FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Innånding

Flytt vedkommende til frisk luft. Ved åndedrettstans gis kunstig åndedrett. Sørg for ro og varme.

Hudkontakt

Vask straks med såpe og vann. Fjern tilsølte klær og fortsett vaskingen. Kontakt lege ved besvær.

Øyekontakt

Skyll straks med mye vann i minimum 15 minutter (hold øyenlokk utbrettet, ta av eventuelle kontaktlinser). Kontakt lege. Fortsett skyllingen under transporten.

Svelging

Skyll munnen med vann og gi et glass vann/melk å drikke om den skadede er ved full bevissthet. Fremkall ikke brekning. Kontakt lege hvis større mengder er svelget.

SIKKERHETS DATABLAD

TERPENTIN

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 06/10/2015

Medisinsk informasjon	Aspirasjon av Terpentint kan forårsake lungebetennelse. Terpentint øker hjertets ømfintlighet for katekolaminer.
Helsekontroll	Symptomatisk behandling.
4.2 De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede	Farlig ved innånding, hudkontakt og svelgning. Irriterer øynene og huden. Kan gi allergi ved hudkontakt. Farlig: Kan forårsake lungeskade ved svelgning. Se punkt 11 for mer informasjon.
4.3 Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig	Fare for varige skader dersom førstehjelp ikke settes i gang omgående. Legebehandling nødvendig.
Annen informasjon	Fjern den skadede fra eksponering.

5. BRANNSLOKINGSTILTAK

5.1 Slukningsmidler	
Passende slukningsmidler	Pulver, CO ₂ , skum, sand eller vann i spredt stråle.
Uegnete slukningsmidler	Rettet vannstråle.
5.2 Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen	Brannfarlig. Dampene kan danne eksplosiv blanding med luft. Risiko for antennelse av filler, twist eller lignende tilsølt med terpentint.
5.3 Råd til brannmannskaper	Brannslukkere må benytte røykdykkerutstyr. Bruk av åndedrettsbeskyttelse med frisklufttilførsel anbefales.
Annen informasjon	Bruk vann for å kjøle ned beholdere og spre damper. Ta forholdsregler mot statisk elektrisitet. Sørg for at slukkevann ikke når avløp eller andre vannkilder. Grøft for å hindre spredning.

6. TILTAK VED UTILSIKTEDE UTSLIPP

6.1 Personlige forsiktighetsregler, verneutstyr og nødrutiner	Bruk personlig verneutstyr som angitt i pkt. 8. Unngå kontakt med hud og øyne. Unngå innånding. Røyking forbudt. Fjern tennkilder og unngå statisk elektrisitet. Vær observant på mulige vanninntak og varsle impliserte brukere. Sørg for god ventilasjon.
6.2 Forsiktighetsregler med hensyn til miljø	Kontakt politi/brannvesen. Må ikke slippes i vann eller kloakksystemer. Spill samles opp for evt. deponering. Større utslipp må varsles hos myndighetene. Ved utslipp av store mengder kontakt stedlige myndigheter for nærmere informasjon.
6.3 Metoder og materialer for oppsamling og rensing	Absorberes i sand, jord eller lignende. Hold spill borte fra kloakk og vannkilder. Grøft for avrenning. Informer ansvarlige myndigheter ved risiko for vannforurensninger. Absorberes i sand e.l. og samles opp. Kontakt brannvesen ved større utslipp.
6.4 Henvisning til andre avsnitt	Se avsnitt 13 for viderebehandling av avfall.

7. HÅNDTERING OG LAGRING

7.1 Forsiktighetsregler for sikker håndtering	Risiko for antenning av filler, kluter e.l. som er dyppet i terpentint. Alt utstyr må jordes. Unngå gnist. Sørg for god luftsirkulasjon. Mekanisk ventilasjon eller punktavsug kan behøves.
7.2 Vilkår for sikker lagring, samt eventuelle uforenligheter	Lagres adskilt fra oksyderende stoffer. Reagerer kraftig med oksydasjonsmidler og oksyderes lett under påvirkning av lys og varme. Lagres kjølig i godt ventilert rom.
Spesielle egenskaper og farer	Brannfarlig. Farlig ved innånding, hudkontakt og svelgning. Irriterer øynene og huden. Kan gi allergi ved hudkontakt. Farlig: Kan forårsake lungeskade ved svelgning. Giftig for vannlevende organismer; kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet. Kan skade pakninger, lakkerte og malte flater, fettbelegg samt naturgummi og visse syntetiske materialer. Hold stoffet vekk fra åpen flamme eller overoppheting. Arbeid helst i avtrekk eller på godt ventilert sted.
7.3 Særlig(e) sluttanvendelse(r)	Maling og Lakk/Kjem.tekn.bruk.
Annen informasjon	Stoffet er miljømerket. Ta forholdsregler mot ytre miljø ved lagring.

8. EKSPONERINGSKONTROLL/PERSONLIG BESKYTTELSE

8.1 Kontrollparametre

Ingrediens	Einecs nr	CAS nr	8 timer		Korttid		Ref.	Anm.	År
			mg/m ³	ppm	mg/m ³	ppm			
Terpentint, vegetabilsk	232-350-7	8006-64-2	140	25				AH	2013

8.2 Eksponeringskontroll

Begrensning av eksponering på arbeidsplassen	Forsiktighet med ild, gnister og sveising. Sørg for god ventilasjon. Mekanisk ventilasjon og punktavsug ved håndtering som fører til røyk, damp eller tåke. Holdes vekk fra oksyderende stoffer og åpen ild. Unngå kontakt med huden og øynene.
--	---

SIKKERHETSATABLAD

TERPENTIN

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 06/10/2015

Åndedrettsvern	Bruk egnet åndedrettsvern, evt. friskluftsmaske. (Filter brun A)
Øyevern	Bruk godkjente vernebriller. Øyespylemuligheter ved arbeidsplass. Øyevern skal samsvare med EN 166.
Håndvern	Bruk hansker som er motstandsdyktige mot kjemikalier i følge standard EN 374: Vernehansker mot kjemikalier og mikroorganismer. Eksempler på egnede hansker er: PVA eller Teflon. BEMERK: Ved utvelgelse av hansker må det tas hensyn til arbeidets art, varighet for bruk, alle relevante arbeidsstedforhold som: Andre kjemikalier som brukes, fysiske krav (beskyttelse mot snitt-/stikksår, fingerferdighet, varmebeskyttelse), potensiell reaksjon på hanskematerialer så vel som instruksjoner/spesifikasjoner fra hanskeleverandøren.
Annet hudvern enn håndvern	Bruk egnede verneklær. Bruk ikke gummistøvler eller andre værneklær av gummi.
Annen informasjon	Hold arbeidstøy adskilt. Unngå kontakt med øyne, hud og klær. Vask hender før pauser og ved arbeidets slutt. Unngå innånding.

9. FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1 Opplysninger om fysiske og kjemiske egenskaper	
Form	Flytende.
Farge	Fargeløs.
Lukt	Karakteristisk lukt. Sterk.
Smeltepunkt/ frysepunkt	-40 °C
Startkokepunkt og kokeområde	150-180 °C
Flammepunkt	35 °C
Fordampingshastighet	f=0,7
Øvre/nedre antennelighets- eller eksplosjonsgrense	0,8 - 6,0
Damptrykk	(20 °C) 0,67
Damptetthet	4,84
Relativ tetthet	855-870 kg pr./m ³
Løselighet(er)	Blandbar med mange org. løsemidler.
Løselighet i vann	ca. 0,1 %
Selvantenningsstemperatur	220-260 °C
9.2 Andre opplysninger	Dette sikkerhetsdatabladet inneholder kun informasjon som dekker sikkerhet og erstatter ikke produktinformasjon eller produktspesifikasjon.

10. STABILITET OG REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet	Ikke kjent.
10.2 Kjemisk stabilitet	Flyktig væske.
10.3 Mulighet for farlige reaksjoner	Reagerer med oksydasjonsmidler, (kraftig reaksjon) og oksyderes lett ved påvirkning av lys og varme. Risiko for antenning av filler, twist e.l. tilsøt med terpentin.
10.4 Forhold som skal unngås	Varme, flammer og gnister. Alle former for tennkilder.
10.5 Uforenlige materialer	Se 10.3
10.6 Farlige nedbrytningsprodukter	Ved termisk nedbrytning og brann kan det dannes røyk, karbonmonoksyd og andre farlige nedbrytningsprodukter.

11. TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1 Opplysninger om toksikologiske virkninger	
Akutt giftighet	Fortæring gir brennende smerte i munn og svelg, magesmerter, brekninger og diarre samt plager som ved innånding. Lungebetennelse kan komme etter noen timer -ett døgn, om produktet ved fortæring eller brekning blir dratt inn i luftveiene. Kun noen milliliter i lungene kan forårsake lungebetennelse.
Hudetsing/ hudirritasjon	Avfetter huden og gir irritasjon og hudsprekker. Trenger gjennom huden og kan ved omfattende kontakt gi samme besvær som ved innånding. Kan gi allergiekssem ved gjentatt kontakt.
Alvorlig øyeskade/ øyeirritasjon	Sprut i øynene kan gi sterk svie med risiko for øyenskade. Damp irriterer øynene.
Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt	Kan forårsake allergi.

SIKKERHETS DATABLAD

TERPENTIN

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 06/10/2015

Skader på arvestoffet i kjønnsceller	Ikke kjent.
Kreftfremkallende egenskaper	Stoffet er ikke oppført på kreftlisten.
Reproduksjonstoksisitet	Produktet er ikke kjent for å redusere fruktbarhet eller gi skade på foster.
STOT - enkelteksponering	Kroniske løsemiddelskader på sentralnervesystemet og indre organer som lever og nyrer kan ikke utelukkes ved langvarig og høy eksponering.
STOT - gjentatt eksponering	YL-gruppe: 5 YL-tall 4275 l/m ³ .
Aspirasjonsfare	Innånding av damp er helseskadelig og kan gi hodeverk, svimmelhet og eventuelt bevisstløshet. Irriterende for åndedretsorganene. Også fare for nyrepåvirkning og blærekatarr.
LD50 Oral (Oral rotte)	1400-3200 mg/kg
LC50 Innånding (mus)	1600 ppm/6h
Annen informasjon	Damp og tåke virker kraftig irriterende og er helseskadelig.

12. ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1 Giftighet	Skadelig for vannorganismer. Akvatisk toksisitet: LC50, 96h, for vannorganismer , 10-100 mg/l (Litteraturverdi)
12.2 Persistens og nedbrytbarhet	Løsningsmidlene forventes å være potensielt biologisk nedbrytbare. Hovedingrediensen alfapinen, vurderes i litteraturen å være biologisk nedbrytbar under aerobe forhold i vannmiljøet. Testresultater mangler. Alfapinen brytes ned abiotisk i atmosfæren gjennom indirekte fotolyse (OH-radikalier). Store utslipp av alfapinen skjer naturlig til atmosfæren i våre barskoger.
12.3 Bioakkumuleringsevne	Bioakkumulert i vannmiljøet. For alfapinen har log Pow blitt beregnet til 4,12 hvilket tilsvarer en BCF-verdi på 799 (beregnet, Litteraturverdier)
12.4 Mobilitet i jord	Produktet er flytende. Ikke vannløselig
12.5 Resultater av PBT- og vPvB-vurdering	Kjemikaliet inneholder ikke PBT eller vPvB stoffer.
12.6 Andre skadevirkninger	Ved større utslipp til jord finnes risikoen for å skade grunnvannet. De tyngre Hydrokarboanene (med log Pow >3) kan absorberes til jord eller sediment.
Annen informasjon	log Pow beregnet til 4,12.

13. INSTRUKSER VED DISPONERING

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder	
Avfallsgrupper	Se avfallsforskriften av 02.02.09
Emballasje	Tom ikke rengjort emballasje behandles på samme måte som produktet. Tom emballasje luftes på et godt ventilert og brannsikkert sted.
Annen informasjon	Absorber i vermikulitt eller tørr sand for senere deponering. Avtal avfallsdisponering med kommuneing./miljøsjef/Miljødirektoratet.

14. TRANSPORTOPPLYSNINGER

14.1 FN-nummer	1299
14.2 FN-forsendelsesnavn	
Varenavn	TERPENTIN
IMDG proper shipping name	Turpentine
14.3 Transportfareklasse(r)	
Fareseddel	3
ADR/RID klasse	3
ADR/RID klassifiseringskode	F1
ADR/RID farenummer	30
ADR/RID begrensede mengder	LQ7
IMDG klasse	3
IMDG marine pollutant	Ja
IMDG EmS	F-E, S-E
IATA klasse	3
14.4 Emballasjegruppe	III
14.5 Miljøfarer	Giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann.

SIKKERHETSATABLAD

TERPENTIN

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 06/10/2015

14.6 Særlige forsiktighetsregler ved bruk	Unngå all kontakt med produktet. Unngå innånding av damper. Se forøvrig punkt 6,7,8 og 11.
14.7 Bulktransport i henhold til vedlegg II i MARPOL 73/78 og IBC-regelverket	Ikke aktuelt.
Annen informasjon	Se transportuhellskort/skriftelige instruksjoner. (www.DSB.no).

15. REGELVERKSMESSIGE OPPLYSNINGER

15.1. Særlige bestemmelser og særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for kjemikaliet	<p>Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer.</p> <p>Sist endret ved forskrift 22. desember 2014 nr.1885. Prioritetsliste/Unntaksliste/Godkjenningsliste. Produsent/importør. Forskrift om farlig avfall (2009). Kommisjonsforordning (EU) nr 944/2013 av 2 Oktober 2013 (ATP5). ECHA (European Chemicals Agency) C&L Inventory database.</p> <p>ADR/RID 2015 - Forskrift om endring i forskrift om landtransport av farlig gods.</p> <p>Europa-parlamentets og rådets forordning (EF) Nr. 1272/2008.</p> <p>Kommisjonsforordning (EU) nr. 453/2010 vedlegg II (Vedlegg II - "II").</p>
15.2 Vurdering av kjemikaliesikkerhet	<p>Informasjonen i dette sikkerhetsdatabladet skal ikke betraktes som brukerens egen risikovurdering. Det er alltid brukerens ansvar at alle nødvendige forholdsregler er fulgt for å oppfylle kravene i henhold til lokale regler og bestemmelser.</p>

16. ANDRE OPPLYSNINGER

Relevante fare og risiko setninger for hver ingrediens	<p>H226 Brannfarlig væske og damp.</p> <p>H302 Farlig ved svelging.</p> <p>H304 Kan være dødelig ved svelging om det kommer ned i luftveiene.</p> <p>H312 Farlig ved hudkontakt.</p> <p>H315 Irriterer huden.</p> <p>H317 Kan utløse en allergisk hudreaksjon.</p> <p>H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.</p> <p>H332 Farlig ved innånding.</p> <p>H411 Giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann.</p> <p>R-10 Brannfarlig.</p> <p>R-20/21/22 Farlig ved innånding, hudkontakt og svelgning.</p> <p>R-36/38 Irriterer øynene og huden.</p> <p>R-43 Kan gi allergi ved hudkontakt.</p> <p>R-51/53 Giftig for vannlevende organismer; kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet.</p> <p>R-65 Farlig: Kan forårsake lungeskade ved svelging.</p>
YI-tall	
YI-gruppe	
Forkortelser i dokumentet	<p>VPvB - Very Persistent and very Bioaccumulative (require special attention under REACH).</p> <p>PBT - Persistent, Bioaccumulative and Toxic.</p>
Første gang utgitt	28.08.1997
Utskriftsdato	06.10.2015
Annen informasjon	<p>Databladet er laget etter vår nåværende kunnskap, norsk regelverk og produsentens opplysninger. Forhold som dukker opp som skyldes manglende opplysninger til oss, er utenfor vår kontroll og må svares for av produsenten. Da brukerens arbeidsforhold ligger utenfor vår kontroll, vil det være brukerens ansvar at de nødvendige forholdsregler blir tatt. Det er den enkelte mottakers plikt å sørge for at informasjon gitt i dette sikkerhetsdatablad blir lest og forstått av alle som bruker, behandler, avhender eller på noen måte kommer i kontakt med produktet. Dette produktet skal bare brukes til det formål det er beregnet for og i henhold til spesifiserte instruksjoner. Opplysningene gjelder kun for det materialet som er angitt her, og gjelder ikke i forbindelse med bruk av noe annet materiale eller i noen form for bearbeidelse. Opplysningene skal ikke anses som en garanti eller kvalitetsspesifikasjon.</p> <p>Reach nr.: Registreringsnummeret er ikke tilgjengelig for dette produktet eller bruken av dette er unntatt i henhold til §2 i forordning (EU) nr. 1907/2006 om REACH, årlige volum i tonn krever ikke registrering eller registreringen er forutsatt for en senere registreringsdato.</p> <p>Pre-registrering: Det bekreftes at alle registreringspliktige substanser i dette produktet er Pre-registrert i henhold til ECHA.</p> <p>Det er foretatt endringer i følgende punkter siden siste revisjon:</p>

SIKKERHETSDATBLAD

TERPENTIN

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 06/10/2015

Sikkerhetsdatabladets utsende og punkter er endret med tanke på REACH/CLP. Det er derfor endringer i alle punkter siden siste revisjon.

--- SIKKERHETSDATBLAD i henhold til EU direktiv 1272/2008EC og 453/2010 ---